

**Budapest Főváros IX. Kerület
Ferencváros Önkormányzata**

Iktató szám: 19/2023.

ELŐTERJESZTÉS

A Képviselő-testület 2023. január 26-i ülésére

Tárgy: Az Imre utca Ligeti György utcává történő átnevezésével kapcsolatos döntés

Előterjesztő: Baranyi Krisztina polgármester

Készítette: Dr. Tüttösi Zoltán titkárságvezető, Polgármesteri Kabinet

Előzetesen tárgyalja: Városfejlesztési, Innovációs és Környezetvédelmi Bizottság
- 2023.01.24.
Kulturális, Oktatási, Egyházügyi és Nemzetiségi Bizottság
- 2023.01.25.

Az előterjesztés a jogszabályi rendelkezéseknek megfelel: dr. Oláh Eleonóra s.k.

Az előterjesztéssel kapcsolatos törvényességi észrevétel:

A döntéshez egyszerű **minősített** **többség szükséges.**

Az előterjesztés a kifüggesztési helyszínen közzétehető:

igen
nem

Az előterjesztést nyílt ülésen kell tárgyalni.

Az előterjesztést zárt ülésen kell tárgyalni.

Az előterjesztés zárt ülésen tárgyalható.

Tisztelt Képviselő-testület!

Idén lesz Ligeti György zeneszerző születésének 100. évfordulója. Ebből az alkalomból a világ zenei élete számos programmal készül emlékezni a XX. század egyik legkiemelkedőbb magyar zeneszerzőjére.

Góz László, a Budapest Music Center (BMC) ügyvezető igazgatója azzal a megkereséssel fordult hozzám, hogy az évfordulóra tekintettel kezdeményezzem a IX. kerületben található Imre utca Ligeti György utcára történő átnevezését. Ligeti György özvegye, Ligeti Vera és fia, Lukás Ligeti hozzájárulását adta, hogy a jeles évforduló alkalmából a néhai zeneszerzőről utca legyen elnevezve Belső-Ferencvárosban.

Ligeti György (Dicsőszentmárton, 1923. május 28. – Bécs, 2006. június 12.) Kossuth-díjas magyar zeneszerző magyar zsidó szülők gyermekeként született Erdélyben, édesapja banktisztviselő, édesanyja szemorvos volt. Tanulmányait a kolozsvári zenekonzervatóriumban, majd a budapesti Zeneakadémián végezte Farkas Ferenc, Bárdos Lajos, Járdányi Pál és Veress Sándor tanítványaként. Tanulmányai elvégzése után népzene kutatással foglalkozott. Romániában ösztöndíjasként több száz erdélyi magyar népdalt gyűjtött. 1950-től a budapesti Zeneművészeti Főiskolán zeneszerzést és ellenpontot tanított. Az 1956-os forradalom leverése után a kölni rádióhoz került külső munkatársként. Itt megismerkedett Karlheinz Stockhausennel, aki nagy hatással volt művészetére. 1959-ben Bécsben telepedett le, és 1967-ben megkapta az osztrák állampolgárságot. Állandó résztvevője volt a darmstadti nyári mesterkurzusoknak, vendégtanárként oktatott a stockholmi Zeneművészeti Főiskolán. Tanított Berlinben és a kaliforniai Stanford Egyetemen is. 1973-ban Hamburgban telepedett le, ahol a helyi zeneművészeti főiskolán zeneszerzés tanári állást vállalt.

Stockhausen hatására szerezte 1958-ban az első elektronikus művét, az Artikulationt. Ez a műve és a nagyzenekarra írt, 1961-es Atmosphères azonnal meghozta számára az ismertséget a nyugat-európai zenei életben. Ligeti azonban hamar kiábrándult az elektronikus zenéből, és ismét a hangszeres zene került figyelmének középpontjába. Zenéjének leginkább felismerhető vonása valamiféle neodadaista érzékenység a humor és az abszurd iránt, ami kendőzetlenül mutatkozik meg olyan darabokban, mint a Poème symphonique, amelyben száz metronóm ketyeg egyszerre, mindegyikük más tempóra beállítva, míg végül csak egy marad. A másik jellemzője Ligeti zenéjének a meccanico mozgástípus, ami azt jelenti, hogy a zene gépszerű, hangzásában mechanikus és precíz. A zene lényege, hogy a zenész úgy játszik a hangszeren, mintha az egy gép lenne. Az elektronikus zenével végzett kísérleteinek eredményeképp szakított azzal a felfogással, hogy a zenét diszkrét hangokból összerakott dallamokból-akkordokból állítsa össze, ehelyett egy képlékeny hangmassza mozgására koncentrált. Ennek a zenének a leírására vezette be a mikropolifónia fogalmát. Élete kései szakaszában zenéjében is megjelent a metrika, majd a harmónia is.

Egyetlen operáját – amely világhírűvé vált – 1978-ban írta Le grand macabre címmel, ennek ősbemutatója 1978-ban Stockholmban volt. A Hieronymus Bosch festménye nyomán komponált művet azóta bemutatta a világ számos jelentős operaháza. Műveit a nyugati avantgárd zene mellett a magyar muzsika is jellemzi. 1978-as Hungarian Rock és Passacaglia ungherese című műveiben magyar hangzást idéz modern eszközökkel. Számos művét (Lontano, Lux Aeterna, Requiem) mozifilmekben is felhasználták (2001: Űrodüsszeia, Ragyogás stb.)

Utolsó befejezett műve a Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel című opusz, melyet Károlyi Katalin és az Amadinda Űtőegyüttes számára, Weöres Sándor verseire komponált 2000-ben. 2002-ben végleg Bécsbe költözött, itt élt, egészen 2006. június 12-én bekövetkezett haláláig.

Ligeti György pályáján mindvégig saját utakat keresett, zeneszerzői stílusa egyedi és változatos volt. Nem gondolkodott programokban, kerülte a dogmákat, műveit nem határozta meg valamilyen általános elmélet, központi gondolat, világmagyarázat vagy mondanivaló. Nem volt

egységes zenei nyelve, nézeteit, elképzeléseit folyamatosan revideálta, új problémákat vetett fel és oldott meg.

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének a közterület- és városrésznevek megállapításáról, azok jelöléséről, valamint a házszám-megállapítás szabályairól szóló 94/2012. (XII. 27.) önkormányzati rendeletének 9. § (1) bekezdése alapján személyről közterületet elnevezni halála után, legalább 5 év elmúltával lehet. A közterületnév előtagjának meg kell egyeznie a személy által használt családi és utónévvel. A rendelet 10. § (1) bekezdés *b)* pontja értelmében közterület-elnevezéssel emléket állítani olyan magyar személynek lehet, aki a tudomány, művelődés, sport vagy a társadalmi élet egyéb területén kimagaslóan jelentőset tett vagy alkotott, és ezáltal személyének emléke megőrzésre méltó.

A néhai Ligeti György messzemenően megfelel a jogszabály által meghatározott követelményeknek.

Gönczi Ambrusnak, a Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjtemény gyűjteményvezetőjének az Imre utca elnevezésével kapcsolatos 2022. november 25-i feljegyzése és annak csatolmányai jelen előterjesztés mellékletét képezik.

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének a közterület- és városrésznevek megállapításáról, azok jelöléséről, valamint a házszám-megállapítás szabályairól szóló 94/2012. (XII. 27.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Rendelet) 12. § (1) bekezdése értelmében a helytörténeti és várostörténeti értékű közterületneveket - a személyről elnevezett közterületnevek kivételével - védetté lehet nyilvánítani, melyről a Közgyűlés dönt. Az Imre utcával kapcsolatban megjegyzendő, hogy az jelenleg még szerepel a Rendelet védett közterületnevek felsorolását tartalmazó 2. mellékletében, azonban a Fővárosi Közgyűlés tárgyalni fogja a védettség megszüntetését.

Göz László igazgató elmondta, hogy javaslatuk indoka az évfordulón kívül a BMC jelenlegi épületének kibővítése, és az újonnan felépített ház alapkövének elhelyezése. A BMC bővítését az Imre utca 2-4. szám alatt lévő épületek átépítésével, illetve újraépítésével tervezik megvalósítani. Ennek eredményeként az Imre utcában egy 10 lakásos bérház marad csak, melynek lakóit közvetlenül érintené az utca átnevezésével járó kellemetlenség. Az alapkövetétel pontos dátuma 2023. május 28. A beruházást 2023 májusában kezdik meg, és reményeik szerint 2026 februárjában nyitják majd meg a kibővített BMC épületet.

Igazgató úr hozzátette, további, távolabbi tervük, hogy szeretnék a Mátyás utca Lónyay és Közraktár utcai szakaszát kerületünk díszpolgáráról, Kurtág Györgyről átneveztetni. Ligeti György és Kurtág György zenetörténeti jelentőségű barátsága így ebben az épületegységben „folytatódhatna”. Egyébként ebben az utcában is csak egy 10 lakásos bérházat érintene az utca átnevezésével járó kellemetlenség, ráadásul a Mátyás utca nem szerepel a védett közterületnevek között, így a Fővárosi Közgyűlésnek ebben az esetben a védettség megszüntetéséről sem kellene döntenie. Kurtág György 2001-ben Budapest Díszpolgára lett, így esetében a Rendelet fent idézett 9. § (1) bekezdésében rögzített 5 éves időbeli korlátozást sem kellene majd alkalmazni. Kurtág György, aki 2016-tól a BMC professzori lakásában él és dolgozik, a fenti elképzeléshez természetesen hozzájárult, és engedélyezte nevének használatát. Tekintettel arra, hogy Kurtág György szerencsére él, és szívből reméljük, hogy ez még sokáig így is marad, ez az elképzelés nem képezi jelen előterjesztés tárgyát, csupán informatív jelleggel kerül megemlítésre.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Möt.) 23. § (4) bekezdés 6. pontja értelmében a Fővárosi Önkormányzat feladata – az érintett kerületek véleményének kikérésével – a fővárosi közutak, közparkok, közterek elnevezése.

Fentiekre tekintettel kérem a tisztelt Képviselő-testületet, hogy a határozati javaslatban foglaltak szerint támogassa az Imre utca Ligeti György utcára történő átnevezését.

Budapest, 2023. január 19.

Baranyi Krisztina s.k.
polgármester

Reiner Roland s.k.
alpolgármester

Melléklet: Gönczi Ambrus gyűjteményvezető (Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjtemény) 2022. november 25-i feljegyzése (és csatolmányai) az Imre utca elnevezésével kapcsolatban

HATÁROZATI JAVASLAT

1. Budapest Főváros IX. kerület Ferencváros Önkormányzatának Képviselő-testülete úgy dönt, hogy támogatja a IX. kerületben lévő Imre utca Ligeti György utcára történő átnevezését.

Felelős: Baranyi Krisztina polgármester

Határidő: 2023. január 26.

2. Budapest Főváros IX. kerület Ferencváros Önkormányzatának Képviselő-testülete felkéri a Polgármestert, hogy kezdeményezze a Fővárosi Közgyűlésnél a IX. kerületben lévő Imre utca Ligeti György utcára történő átnevezését.

Felelős: Baranyi Krisztina polgármester

Határidő: 2023. március 31.